

II KONFERENCJA HYDROLOGICZNA. DZIEDZICTWO KULTUROWE WOBEC ZMIAN KLIMATU

Posted on 4 listopada 2022

Narodowy Instytut Dziedzictwa oraz Katedra Architektury Krajobrazu (Wydział Architektury, Politechnika Krakowska) zapraszają na drugą edycję konferencji hydrologicznej, poświęconej kwestiom zagrożeń związanych ze zmianami klimatu i stosunków wodnych dla stanowisk archeologicznych oraz zieleni. Konferencja odbędzie się w dniach 14 – 15 listopada 2022 roku w Krakowie.

Warunkiem udziału w konferencji jest wcześniejsza [rejestracja](#).

Do pobrania:

[Szczegółowy program konferencji](#)

Obserwowane w ostatnich latach negatywne zjawiska wynikające ze zmian klimatu, troska o środowisko, potrzeba dbałości o prawdziwie zrównoważony rozwój wobec intensyfikacji i skali prowadzonych inwestycji zmuszają wszystkich obywateli do aktywności i czynnego działania. Na środowisku naukowym spoczywa współodpowiedzialność za poszukiwanie rozwiązań pozwalających minimalizować negatywne skutki zmian klimatu na dziedzictwo kulturowe oraz wskazywanie, jak w najmniej obciążający sposób prowadzić inwestycje i remonty w terenach zurbanizowanych i otwartych

W aspekcie zmian klimatu sporo mówi się o potrzebie uwzględnienia skutków tego procesu w szeroko rozumianej ochronie dziedzictwa oraz jego adaptacji do nowych uwarunkowań zmieniającego się środowiska. Tematem poprzedniej konferencji były zjawiska hydrologiczne na obszarze historycznego miasta, w tej chcemy skoncentrować się na kwestiach negatywnego wpływu zmian hydrologicznych na zabytki archeologiczne oraz zieleni.

Celem debaty jest przedstawienie istniejących zagrożeń. Wbrew pozorom tej kwestii poświęca się mało uwagi, przesuując ciężar dyskusji na już stosowane w różnych regionach rozwiązania. Jednak zachodzące zjawiska w różnych regionach Europy mają różny charakter, w Polsce jest to przede wszystkim susza hydrologiczna i ogólny niedobór wody. Dlatego temat zmian hydrologicznych następujących czy to na skutek zjawisk klimatycznych, czy prowadzonych inwestycji wymaga w pierwszej kolejności rzetelnej i

krytycznej diagnozy.

Obok zmian globalnych, mamy także do czynienia z zmianami lokalnymi, których skala, nasilenie oraz skutki są wynikiem działania człowieka na określonym obszarze. Zmiany poziomu lustra wód gruntowych, zanikanie cieków wodnych, zmniejszenie ilości opadów, ale także występowanie ekstremalnych zdarzeń pogodowych takich jak deszcze nawalne, gwałtowne burze, to przykłady zjawisk, które są wynikiem zmian klimatu, ale efekt ich oddziaływania może być zarówno wzmacniany, jak i osłabiany przez inne, mniej lub bardziej świadome działania. Miejskie wyspy ciepła, brak mikroretencji, uszczelnianie nawierzchni, przeciążenie inwestycyjnie niektórych obszarów wzmacniają negatywne skutki.

Konferencja ma charakter interdyscyplinarny i została podzielona na dwie części. W pierwszym dniu zajmiemy się zagadnieniami ochrony zabytków archeologicznych, w tym przede wszystkim zasobami, które znajdują się w środowisku wodnym. Trwające przez setki, a nawet tysiące lat stabilne warunki wilgotnościowe pozwoliły na przetrwanie licznych artefaktów i struktur drewnianych, które obecnie, wobec zmiany poziomu wód gruntowych są krytycznie zagrożone. Wiele z nich, w szczególności stanowiska archeologiczne zlokalizowane w strefach przybrzeżnych wód śródlądowych, czy nawarstwienia miast historycznych jest narażonych na nieodwracalne zniszczenia na skutek obniżenia lub wahań poziomu wody spowodowanych zarówno zmianami klimatycznymi, jak i działalnością inwestycyjną.

Drugi dzień konferencji poświęcimy na kwestie związane z zielenią. Roślinność, tereny zieleni i otwarte przestrzenie zielone w miastach wspomagają walkę ze skutkami zmian klimatu. Zapewniają naturalne chłodzenie powietrza i powierzchni, wspierają gospodarkę wodną w miastach, pochłaniają dwutlenek węgla, wspomagają równoważenie emisji gazów cieplarnianych. Roślinność w każdej skali występowania – od drzewa, poprzez podwórko, skwer, mały i duży park, teren otwarty, zieleń forteczną czy aleję i zielony trakt – wspomaga odporność środowiska i przyczynia się do zmniejszenia śladu wodnego. W tym przypadku w szczególności ma wpływ na zużycie wody – parowanie wody deszczowej, wody powierzchniowej lub gruntowej czy zanieczyszczenie wody, a także miejsce i czas zużycia wody – np. ogrody deszczowe, niecki retencyjne, zbiorniki.

Szczególnym wyzwaniem jest zapewnienie dobrostanu roślinom na obszarach wielkoskalowych założeniach parkowych, gdzie obserwować można zamieranie starych drzew, zanikania niektórych gatunków i pojawiania się innych, bardziej odpornych na niedobory wody. Zieleń, powierzchnia biologicznie czynna i woda pełnią obecnie kluczową rolę w mitygacji skutków zmian klimatu, a na obszarach miejskich są jedynym skutecznym antidotum na szczególnie uciążliwe zjawisko wysp ciepła. I choć w Europie stosuje się różne rozwiązania, jak choćby mini ogrody deszczowe, to wobec braku opadów w Polsce takie mikroskalowe działania są w naszych realiach raczej ciekawostką, a nie propozycją rozwiązań o charakterze systemowym. Choć wiele mówi się o potrzebie ochrony zieleni w miastach, od kilkudziesięciu lat obserwujemy jej stały ubytek – jest to zjawisko skrajnie niekorzystne, które zagraża nie tylko substancji budowlanej, ale przede wszystkim mieszkańcom terenów zurbanizowanych.

Przyjęty w założeniach konferencji cel dotyczy włączenia kwestii adaptacji do zmian klimatu w ochronę dziedzictwa kulturowego i zarządzanie tak postrzeganym dziedzictwem, do czego niezbędne jest rozpoznanie stanu i identyfikacja priorytetów dla przyjęcia metodologii postępowania i planowania strategicznego.

W trakcie konferencji przedstawione zostaną także „Rekomendacje” dotyczące zasad postępowania podczas inwestycji na terenie miasta historycznego w celu ograniczenia negatywnych zjawisk hydrologicznych. Materiał ten jest pokłosiem poprzedniej konferencji, został opracowany przez zespół autorów - uczestników debaty, na zamówienie Departamentu Ochrony Zabytków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Wydarzenie odbędzie się pod honorowym patronatem Sekretarza Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalnego Konserwatora Zabytków dra Jarosława Sellina. Patronatów udzielili także JM Rektor Politechniki Krakowskiej Andrzej

Białkiewicz, Prezydent Miasta Krakowa, Jacek Majchrowski oraz Małopolski Wojewódzki Konserwator Zabytków, Piotr Turkiewicz, jak również Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Polski Komitet Narodowy ICOMOS, Społeczny Komitet Odnowy Zabytków, Stowarzyszenie Architektury Krajobrazu, Stowarzyszenie Konserwatorów Zabytków, Stowarzyszenie Polskich Architektów Krajobrazu.

Konferencja została przygotowana w ramach „Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022”, dofinansowano ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.